ЧЕТИРИДЕСЕТ И ВТОРО НАРОДНО СЪБРАНИЕ
Комисия по образованието и науката

Д О К Л А Д

ОТНОСНО:**Общ законопроект за изменение и допълнение на Закона за професионалното образование и обучение, изготвен на основание чл. 77, ал. 2 от Правилника за организацията и дейността на Народното събрание въз основа на приетите на първо гласуване на 13 март 2014 г. Законопроект за изменение и допълнение на Закона за професионалното образование и обучение № 354-01-76, внесен от Милена Дамянова и група народни представители на 12.11.2013 г. и Законопроект за изменение и допълнение на Закона за професионалното образование и обучение № 354-01-88, внесен от Валентина Богданова и група народни представители на 03.12.2013 г.**

ЗАКОН

ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ПРОФЕСИОНАЛНОТО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ

(Обн., ДВ, бр. 68 от 1999 г., бр. 1 и 108 от 2000 г., бр. 111 от 2001 г., бр. 103 и 120 от 2002 г., бр. 29 от 2003 г., изм., бр. 28, 77 и 94 от 2005 г., бр. 30 и 62, попр., бр. 63 от 2006 г., бр. 13 и 26 от 2008 г., бр. 36 и 74 от 2009 г., бр. 50 и 97 от 2010 г., бр.66, 68 и 70 от 2013 г.)

§ 1. В чл. 1, ал. 1 се правят следните изменения:

1. Точка 1 се изменя така:

„1. осигуряване на правото на професионално образование и обучение на гражданите, съобразно личните им интереси и възможности, както и валидиране на професионални компетентности;”

2. Създава се т. 4:

„4. валидиране на професионални знания, умения и компетентности.“

§ 2. В чл. 3 се правят следните изменения и допълнения:

1. Досегашният текст става ал. 1;

2. Създава се ал. 2:

„(2) Задачите по ал. 1 се осъществяват при спазване на изискванията за осигуряване на качество на професионалното образование и обучение.”

§ 3. (***1 вариант)*** Член 4 се изменя така:

Чл. 4. Системата на професионалното образование и обучение включва професионално ориентиране, професионално обучение, професионално образование и валидиране на професионални компетентности.”

(2 вариант) В чл. 4 думите „и професионално образование” се заменят с „професионално образование и валидиране на професионални знания, умения и компетентности“.

§ 4. В член 5 се правят следните изменения и допълнения :

1. Създава се ал. 4 :

„(4) Професионалното обучение може да се осъществява и по пътя на обучение чрез работа (дуално обучение). Обучението чрез работа (дуално обучение) е форма на партньорство между професионална гимназия и работодател, която съчетава:

1. обучение в реална работна среда чрез наемане на работа в предприятие и
2. обучение в професионална гимназия.”

2. Създава се ал. 5**:**

„(5) (***1 вариант***) Валидирането е оценяване и признаване на съответствието между компетентности, придобити чрез неформално обучение и информално учене и/или чрез практически опит, и изискванията за придобиване на професионална квалификация и издаване на съответния официален документ с цел:

1. достъп до обучение за придобиване на професионална квалификация;
2. подобряване на възможностите за реализация на пазара на труда.”

„(5)(***2вариант)*** Валидирането на професионални знания, умения и компетентности осигурява признаване на придобити знания, умения и компетентности по професия или част от нея, с цел достъп до обучение за придобиване на професионална квалификация и улесняване на достъпа до пазара на труда.“

§ 5. В чл. 6 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал.1 думите „и професионалното образование” се заменят с „професионалното образование и валидирането на професионални знания, умения и компетентности“.

2. Създават се ал. 4 и 5:

„(4) Списъкът на професиите за професионално образование и обучение се разработва, изменя и допълва по предложение на председателя на Националната агенция за професионално образование и обучение при условия и по ред, определени в наредба на министъра на образованието и науката.

(5) С предложението по ал. 4 се представя и проект на държавните образователни изисквания за придобиване на квалификация по новата или актуализирана професия или специалност.”

§ 6. Създава се чл. 6а:

„Защитени професии

Чл. 6а. (1) (***1 вариант***) Определени професии от Списъка по чл. 6 се утвърждават като защитени от държавата професии.

(1)(***2 вариант***) Определени професии от Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6 могат да се утвърждават като защитени от държавата професии на областно ниво

(2) Списъкът със защитените от държавата професии, както и критериите за определянето им се приемат с акт на Министерския съвет;

(3) (***1 вариант***) Списъкът със защитените от държавата професии се актуализира ежегодно до края на месец октомври.”

(3) (***2 вариант***) Списъкът по ал. 2 се актуализира ежегодно до края на месец октомври на съответната година.”

§ 7. В чл. 8 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1 думите „степен на образование и” се заличават.
2. В ал. 3:
   а) в т. 1 думата „компетенции“ се заменя с „компетентности“;
   б) в т. 2 думата „компетенции“ се заменя с „компетентности“;
   в) в т. 3 думата „компетенции“ се заменя с „компетентности“;
   г) в т. 4 думата „компетенции“ се заменя с „компетентности“.
3. Създава се ал. 6:

„(6) Степента на професионална квалификация за всяка професия от Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл.6 се определя в съответствие с Националната квалификационна рамка.“

§ 8. В чл. 9 се правят следните изменения:

1. Алинея 2 се изменя така:

„(2) Право за осъществяване на обучение чрез работа (дуално обучение) за придобиване на професионална квалификация по професия или по част от професия имат професионалните гимназии съвместно с работодатели въз основа на сключен договор между тях.”

2. Алинея 3 се изменя така:

„(3) Професионални компетентности може да се придобият и чрез неформално обучение и информално учене. Те са основа за признаване на професионална квалификация след валидиране при условията и по реда на този закон.”

3. Създава се ал. 4:

„(4) Придобиване на професионална квалификация може да се осъществява и чрез валидиране на професионални знания, умения и компетентности.“

§ 9. Създава се чл. 9а:

„Качество на професионалното образование и обучение

Чл. 9а. (1) Качеството е съвкупност от характеристики на професионалното образование и обучение, които удовлетворяват очакванията и потребностите на личността и на обществото.

(2) Осигуряването на качество на професионалното образование и обучение създава условия за подобряването на резултатите от обучението в съответствие с поставените цели, очакванията и потребностите на личността и на обществото.

(3) Институциите по чл. 9 осигуряват качество на професионалното образование и обучението чрез изграждане на вътрешна система за осигуряване на качеството при спазване на държавните образователни изисквания за придобиване на квалификация по професии и действащото законодателство.

(4) Правилата за прилагането на вътрешната система за осигуряване на качеството по ал. 2 се определят в правилника за дейността на обучаващата институция.

(5) Обучаващите институции разработват вътрешната си система за осигуряване на качеството по ал. 2 при условия и по ред, определени в наредба на министъра на образованието и науката, съгласувана с министъра на труда и социалната политика и министъра на икономиката и енергетиката.

(6) (***1 вариант)*** Чрез наредбата по ал. 4 се определят принципите за осигуряване на качеството, изискванията към институциите по чл. 9 за усъвършенстване на процесите за управление на качеството, както и инструментариумът за измерване на равнището на постигнатите резултати в тях.

(6) (***2 вариант)*** С наредбата по ал. 4 се определят и условията и редът за осигуряване на изискванията към институциите по чл. 9 за усъвършенстване на процесите за управление на качеството, както и показателите за измерване на осигуреното качество.

§ 10. В чл. 10 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 3, т. 6 думата „непрекъснато" се заменя с „продължаващо", а накрая се добавя „след придобита квалификация съответно по част от професия, първа или втора степен на професионална квалификация"

2. Създава се т. 7:

„7. програми Ж за професионално обучение с придобиване на квалификация по част от професия, първа или втора степен на професионална квалификация по пътя на обучение чрез работа (дуално обучение)".

§ 11. В чл. 11, т. 4 след думите „средното образование" се добавя „или за ученици със специални образователни потребности със завършен клас от средното образование с продължителност, определена с конкретната документация".

§ 12. В чл. 12 се правят следните изменения и допълнения:

1. Текстът на точка 1 става подточка а) на точка 1;

2. Създава се подточка б) със следното съдържание:

„б) с продължителност до 2 г. за лица със специални образователни потребности със завършен клас на общообразователно училище по индивидуална образователна програма;"

3. Създава се т. 7:

"7. програми Ж с продължителност:

а) определена с конкретната документация за професионално обучение – за придобиване на квалификация по част от професия;

б) 2 години – за първа степен на професионална квалификация;

в) 3 години - за втора степен на професионална квалификация. "

§ 13. Член 13 се изменя така:

„Чл. 13. (1) За всяка професия от списъка по чл.6, ал.1 държавните образователни изисквания за придобиване на квалификация по професии определят:

1. изисквания към кандидатите;

2. описание на професията;

3.единици резултати от учене;

4.изисквания към материалната база;

5.изисквания към обучаващите.

(2) Въз основа на държавните образователни изисквания за придобиване на квалификация по професии се разработват учебни планове и учебни програми.

(3) Документацията по ал. 2 може да се разработва като модулни учебни планове и модулни учебни програми.

(4) Учебните планове за обучение на ученици по програмите А, В и Д и за обучение по програми Г се утвърждават от министъра на образованието и науката, а за училищата по изкуствата – от министъра на културата.

(5) Учебните планове за обучение на лица над 16 г. по програмите А, Б, Д, Е се разработват от обучаващата институция или от заявителя на професионалното обучение и се утвърждават от директора на обучаващата институция.

(6) Учебните програми за обучението по ал. 4 и 5 се утвърждават при условията и по реда на този закон.

(7) Професионалното обучение за учениците и за лицата над 16 години със специални образователни потребности може да се осъществява и по индивидуални учебни програми.

(8) Документацията по ал. 2 по програма Ж се разработва съвместно от обучаващата институция и от заявителя на професионалното обучение и се утвърждава от директора на професионалната гимназия и работодателя."

§ 14. В чл. 15 се създава ал. 3:

„(3) Условията и редът за включване на обучаем за професионално обучение по пътя на обучение чрез работа (дуално обучение) по програмата по чл. 10, ал. 3, т. 7 се определят съвместно от професионалната гимназия и работодателя".

§ 15. В чл. 18, т. 8 се изменя така:

„8.центрове за нови знания"

§ 16. Член 23 се изменя така:

„Центрове за нови знания

Чл. 23. (1) Центровете за нови знания са юридически лица между браншови организации и Министерството на образованието и науката за придобиване на практически умения;

(2) Центровете за нови знания организират и провеждат практическо обучение на ученици и обучаеми в центровете за професионално обучение;

(3) Центровете за нови знания не организират обучение за придобиване на професионална квалификация;

(4) Центровете за нови знания организират дейността си по правилник, утвърден от министъра на образованието и науката."

§ 17. В чл. 26 се правят следните изменения и допълнения:

1. Наименованието се изменя така :

„Организация на професионалното обучение на лица, навършили 16 години, в държавните и общинските училища"

2. Създава се нова ал. 2:

„(2) В случаите по ал. 1 държавните и общинските училища самостоятелно определят приема си."

3. Досегашната ал. 2 става ал. 3.

§ 18. Създава се чл. 26а:

„Организация на обучение чрез работа (дуално обучение)

Чл. 26а. (1) Професионалното обучение чрез работа (дуално обучение) по чл. 5, ал. 4, т. 2 се осъществява по прием, заявен от работодателя и утвърден от директора на професионалната гимназия.

(2) Професионалното обучение чрез работа (дуално обучение) по чл. 5, ал. 4, т. 1 се осъществява въз основа на договор за ученичество, сключен при условията и по реда на Кодекса на труда между обучаем и работодател.

(3) Професионалното обучение чрез работа (дуално обучение) по чл. 5, ал. 4, т. 2 се осъществява въз основа на договор между професионалната гимназия и работодателя.

(4) Обучението по чл. 5, ал. 4, т. 1 се осъществява под ръководството на наставник, който притежава квалификация за упражняване на професията, за която се провежда обучението, и минимум три години трудов стаж по нея.

(5) Условията и редът за провеждане на обучение чрез работа (дуално обучение) се определят с наредба на министъра на образованието и науката, съгласувано с министъра на труда и социалната политика."

§ 19. В чл. 28 се създава ал. 6**:**

„(6) Задължителната професионална подготовка и избираемата професионална подготовка се придобиват чрез обучение по учебни предмети или модули."

§ 20. В чл. 32в след думите „девиантно поведение" се добавя „в социално-педагогическите интернати и във възпитателните училища интернати".

§ 21. В глава четвърта се създава раздел V с чл. 32е:

„Раздел V

Кредити в професионалното образование и в професионалното обучение.

Натрупване и трансфер на кредити в професионалното образование и в професионалното обучение

Чл. 32е. (1) Професионална квалификация по професия се придобива, когато след оценяване или валидиране се установи, че са постигнати всички единици резултати от учене, включени в държавното образователно изискване за придобиване на квалификация по съответната професия.

(2) Може да се оценяват или валидират отделни единици резултати от учене, определени в държавното образователно изискване за придобиване на квалификация по съответната професия, за което се присъждат кредити.

(3) Кредитът е измерител на постигната единица резултати от учене от държавното образователно изискване за придобиване на квалификация по съответната професия.

(4) Кредитите се присъждат от институциите по чл. 9, ал. 1 и се удостоверяват с документ по образец, утвърден от министъра на образованието и науката.

(5) Кредити може да се натрупват с цел придобиване на професионална квалификация по професия и/или да се прехвърлят за придобиване на професионална квалификация по друга професия от същото професионално направление.

(6) Кредити, присъдени на единици резултати от учене по обща професионална подготовка, могат да се пренасят и натрупват за придобиване на професионална квалификация по всички професии от списъка на професиите по чл. 6, ал. 1.

(7) Условията и редът за присъждане, натрупване и трансфер на кредити се определят с наредба на министъра на образованието и науката."

§ 22. В чл. 35 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1 думите **„**и на представители на съответните висши училища по изкуствата" се заменят с „и представители на съответните висши училища по изкуствата", думите „и на представители на Националната спортна академия" се

заменят с „и представители на Националната спортна академия“ и се създава изречение второ: „За обучението чрез работа (дуалното обучение) в състава на комисиите се включва и представител на предприятието-партньор в обучението.”

2. В ал. 5 след думите „както и„висшите училища по изкуствата“ се слага запетая и се добавя „Националната спортна академия и лицензираните спортни организации.“

§ 23. В чл. 38 се създава нова ал. 6:

„(6)Придобилият свидетелство за професионална квалификация или удостоверение за професионално обучение по свое желание може да получи Европейско приложение.”

§ 24. Член 40 се изменя така:

(***1 вариант)*** „Валидиране на професионални компетентности

Чл. 40**.** (1) Валидирането на професионални компетентности е оценяване и признаване на съответствието между придобити професионални компетентности, получени чрез неформално обучение и информално учене, и държавните образователни изисквания за придобиване на квалификация по професии.

(2) Оценяването на професионалните компетентности е процес на съпоставяне на придобитите от лицето професионални компетентности и резултатите от ученето, включени в държавните образователни изисквания за придобиване на квалификация по професии.

(3) Признаването на съответствие между придобитите професионални компетентности и държавните образователни изисквания за придобиване на квалификация по професии се установява с полагане на изпити:

1. за придобиване на степен на професионална квалификация изпитите са държавни – по теория на професията и по практика на професията – и се организират в съответствие с чл.35 и чл.36;

2. за придобиване на професионална квалификация по част от професия изпитите се провеждат в съответствие с чл. 37, ал.2.

(4) Лица, валидирали професионални компетентности, получават:

1. свидетелство за валидиране на професионални компетентности, когато са оценени и признати всички единици резултати от ученето, включени в държавното образователно изискване за придобиване на квалификация по професия и имат образователно равнище за придобиване на съответната степен на професионална квалификация по чл. 8, ал. 5;

2. удостоверение за валидиране на професионални компетентности, когато са оценени и признати част от единиците резултати от учене, включени в държавното образователно изискване за придобиване на квалификация по професия;

(5) Право да извършват валидиране на професионални компетентности имат институциите по чл. 9, ал. 1, т. 1 и 2.

(6) За дейностите по ал. 1 се събират такси в размери, определени с тарифа на Министерския съвет, която включва разходи за установяване, документиране, оценяване и признаване на опита на лицата, както и за провеждане на изпитите за придобиване на професионална квалификация.

(7) Таксите по ал. 6 не се събират, когато дейностите се финансират със средства от европейските структурни фондове.”

(***2 вариант)***„Валидиране на професионални знания, умения и компетентности”

Чл. 40. (1) Валидирането на професионални знания, умения и компетентности е оценяване и признаване на съответствието между придобити професионални знания, умения и компетентности, получени чрез неформално обучение и самостоятелно учене, и държавните образователни изисквания за придобиване на квалификация по професия.

(2) Оценяването на професионалните знания, умения и компетентности се извършва чрез съпоставяне на придобитите от лицето професионалните знания, умения и компетентности и резултатите от ученето, включени в държавните образователни изисквания за придобиване на квалификация по професия.

(3) Признаването на съответствие между придобитите професионални знания, умения и компетентности и държавните образователни изисквания за придобиване на квалификация по професия се установява с полагане на изпити:

1. за придобиване на степен на професионална квалификация изпитите са държавни – по теория на професията и практика на професията и се организират в съответствие с чл.35 и чл.36;

2. за придобиване на професионална квалификация по част от професията изпитите се провеждат в съответствие с чл. 37, ал.2.

(4) Лица, чиито професионални знания, умения и компетентности са валидирани по реда на този закон, получават:

1. свидетелство за валидиране на професионални знания, умения и компетентности, когато са оценени и признати всички единици резултати от ученето, включени в държавното образователно изискване за придобиване на квалификация по професия и имат образователно равнище за придобиване на съответната степен на професионална квалификация по чл. 8, ал. 5;

2. удостоверение за валидиране на професионални знания, умения и компетентности, когато са оценени и признати част от единиците резултати от учене, включени в държавното образователно изискване за придобиване на квалификация по професия;

(5) Право да извършват валидиране на професионални знания, умения и компетентности имат институциите по чл. 9, ал. 1, т. 1 и 2.

(6) За разходи за установяване, документиране, оценяване и признаване на опита на лицата, както и за провеждане на изпитите за придобиване на професионална квалификация, направени от институциите по чл. 9, ал. 1, т. 1 и 2 се заплащат суми в размер, определен от тези институции.

(7) Сумите по ал. 6 не се събират, когато дейностите се финансират със средства от програми и проекти, финансирани със средства от европейските структурни фондове.“

§ 25. В чл. 41 се правят следните изменения и допълнения:

1.Алинея 2 се изменя така:

„(2) Националната агенция за професионално образование и обучение е държавен орган за подпомагане разработването на политики в системата на професионалното образование и обучение, за лицензиране на дейности, както и за координация на институциите, имащи отношение към професионалното ориентиране, професионалното образование и обучение и валидирането на професионални компетентности.“

2.Създава се ал. 4:

„(4) Националната агенция за професионално образование и обучение осъществява функциите по ал. 2 чрез специализирана администрация от държавни експерти.”

§ 26. В чл. 42 се правят следните изменения и допълнения:

1.Точка 2 се изменя така:

„2. издава, изменя, подновява и отнема лицензии за професионално обучение, както и издава и отнема лицензии за професионално ориентиране;”

2. Точка 2а се изменя така:

„2а. осъществява контрол на дейността и оценка на качеството на обучението в лицензираните институции в системата на професионалното обучение;”

3.Точка 8 се изменя така:

„8. разработва политики и координира дейностите по разработване на стратегии за развитие и усъвършенстване на професионалното образование и обучение, на професионалното ориентиране и на валидирането на професионални компетентности;”

4. Създава се нова т. 11:

11. създава и поддържа регистър на издадените документи по чл. 38 и чл. 40, издадени от центровете за професионално обучение**;”**

5. Точка 13 се изменя така:

„13. разработва и утвърждава критерии, формуляри и образци на документи за лицензиране;”

6. Създават се т. 14, 15 и 16:

14.(***1 вариант)*** методически подпомага институциите, които извършват валидиране на професионални знания, умения и компетентности в системата на професионалното образование и обучение.

14.(***2 вариант)*** подпомага дейностите, свързани с валидиране на професионални компетентности в системата на професионалното образование и обучение**.**

15. разработва и утвърждава критерии за издаване на лицензии;“

§ 27. В чл. 47 т. 5 се изменя така:

„5. приема критерии за издаване на лицензия по чл. 49а и одобрява формуляри и образци на документи за лицензиране.“

§ 28. В чл. 49а се правят следните изменения:

1. В ал. 2, т. 2 думата „материални“ се заменя със „собствена материална база“.

2. Създават се нова ал. 5:

„(5) Лицензията може да се изменя при:

1. промяна на името, седалището и адреса на управление;
2. прехвърляне или наследяване;
3. промяна в статута на търговското дружество;
4. промяна в състава на управлението на едноличния търговец или дружеството.

3. Създават се ал.6 и 7:

(6) Лицензията се подновява на всеки пет години, като центровете за професионално обучение са длъжни да представят в Националната агенция за професионално образование и обучение актуализирани учебни планове и програми съгласно държавните образователни изисквания за придобиване на квалификация по професии.

(7) Не се допуска замяна в лицензията на отпаднала от списъка професия или специалност с нова или друга подобна.“

4. Досегашната ал.5 става ал. 8.

§ 29. В чл. 49 б ал. 1 се изменя така:

„(1) Лицензията се издава, изменя или подновява след писмено заявление на институциите по чл. 20 и чл. 21.“

§ 30. В чл. 50 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1 накрая се добавя „който се публикува на интернет страницата й.”
2. Алинея 2 се изменя така:

„(2) Националната агенция за професионално образование и обучение на интернет страницата си:

1.поддържа информационна система, която обработва и обобщава информацията по чл.22, ал.8;

2. публикува критерии, процедури и документи за лицензиране и последващ контрол на центровете за професионално обучение и на центровете за информиране и професионално ориентиране;

3. публикува Списък на професиите за професионално образование и обучение;

4. публикува държавни образователни изисквания за придобиване на квалификация по професии.“

§ 31. В чл. 51, ал. 1 се правят следните изменения и допълнения:

1. Точка 10 се изменя така:

“10. анализира качеството в системата на професионалното образование и обучение;”

2. Създава се т. 13 и 14:

„13. предлага за приемане от Министерския съвет Списък със защитените от държавата професии;

14. утвърждава наредба за осигуряване на качество в професионалното образование и обучение след съгласуване с министъра на труда и социалната политика и с министъра на икономиката и енергетиката.“

§ 32. В чл. 52 се правят следните изменения и допълнения:

1. Точка 3 се изменя така:

„3. анализира качеството в системата на професионалното образование и обучение;”

2. Създават се т. 8, 9 и 10:

„8. (***1 вариант)*** участва в разработването на Списъка на защитените от държавата професии;

8. (***2 вариант)*** изготвя предложения за включване на професии в Списъка със защитените от държавата професии.

9. (***1 вариант)*** осигурява условия за информирането и мотивирането на работодателите и гражданите за валидиране на професионални компетентности;

9. (***2 вариант)*** осигурява условия за информирането и мотивирането на работодателите и гражданите за валидиране на професионални знания, умения и компетентности;

10. участва в разработването и съгласува наредба за осигуряване на качеството в професионалното образование и обучение;

§ 33. В чл. 53 т. 1 се изменя така:

„1. участва в разработването, съгласуването и актуализирането на Списъка на професиите за професионално образование и обучение и изготвя предложения за включване на професии в Списъка на защитените от държавата професии;”

§ 34. В чл. 54 се правят следните изменения и допълнения:

1. Точка 2 се изменя така:

„2. изготвят предложения за включване на нови професии и специалности в Списъка на професиите за професионално образование и обучение и участват в неговото разработване, съгласуване и актуализиране;”

2. Създава се т. 2а:

“2а. изготвят предложения за включване на професии в Списъка на защитените от държавата професии;”

§ 35. В чл. 55 в текста преди т. 1 след думата **„**формирането” се добавя „и реализирането”.

§ 36. В чл. 56 се създават точки 6, 7 и 8:

“6. участват в разработването на наредба за осигуряване на качеството в професионалното образование и обучение;

7.(***1 вариант)*** участват в разработването на Списъка на защитените професии;

7.(***2 вариант)*** изготвят предложения за включване на професии в Списъка на защитените от държавата професии“.

8. осигуряват условия за провеждане на практическата част на дуалното обучение в предприятията.”

§ 37. Създава се чл. 56а:

„ Функции на браншовите/отрасловите организации на работодателите

Чл. 56а**.** Браншовите/отрасловите организации на работодателите:

1. участват в разработването и актуализирането на учебните планове и на учебните програми за професионалната подготовка в училищното професионално образование и обучение;

2. участват в разработването на националните изпитни програми;

3. участват в осигуряването на учебната и производствена практика на учениците и предлагат промени в организацията им;

4. осигуряват условия за провеждане на практическата част на дуалното обучение в предприятията;

5. участват в обучение на учители, обучаващи и наставници;

6.(***1вариант)***информират членовете на своите организации относно възможностите и процедурите за валидиране на професионални компетентности;

6.(***2 вариант)*** информират членовете на организациите си за възможностите и процедурите за валидиране на професионални знания, умения и компетентности;

7. предлагат на представителните организации на работодателите на национално ниво свои представители за експертните комисии на Националната агенция за професионално образование и обучение;

8. участват в оценката на качеството на професионалното образование и обучение;

9. правят предложение за изграждане на центрове за нови знания.”

§ 38. В чл. 57 се правят следните изменения и допълнения:

1. Създава се т. 2а:

„2а. изготвят предложения за включване на професии в Списъка на защитените от държавата професии;”

2. Създават се т. 4, 5 и 6:

4. съдействат за подобряване на качеството на практическото обучение;

5. (***1 вариант)*** информират членовете на своите организации за възможностите за валидирането на професионални компетентности и съдействат за неговото провеждане.

5. (***2 вариант)*** информират членовете на организациите си за възможностите за валидиране на професионални знания, умения и компетентности и съдействат за неговото провеждане;

6. участват в разработването на наредбата за осигуряване на качеството в професионалното образование и обучение.“

§ 39. В чл. 58 се създават точки 4, 5 и 6:

„4. съдействат за подобряване на качеството на практическото обучение;

5.(***1 вариант)*** информират членовете на своите организации относно възможностите и процедурите за валидиране на професионални компетентности;

5.(***2 вариант)*** информират членовете на организациите си за възможностите и процедурите за валидиране на професионални знания, умения и компетентности;

6. участват в оценяване на качеството на професионалното образование и обучение.“

§ 40. В чл. 59 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1 думите „центрове за квалификация на обучаващите” се заличават.

2. Създават се ал. 8, 9 и 10:

„(8) За защитените от държавата професии се осигуряват допълнителни средства при условия и по ред, определен с акта на Министерския съвет по чл. 6а, ал.2.

(9) Обучението по чл. 5, ал. 4, т. 1 се финансира от работодателя.

(10) Финансирането на центровете за нови знания се определя с акта на създаването им.”

§ 41. В § 1 от допълнителните разпоредби в се правят следните изменения и допълнения:

1. В точка 3 след думата „обучение“ се добавя „по един или няколко модула“.

2. Точка 5 се изменя така:

„5. (***1 вариант)*** Професионална квалификация" е съвкупността от професионални компетентности, необходими за упражняване на професия или на част от нея;”

5. (***2 вариант)*** Професионална квалификация" е съвкупността от професионални знания, умения и компетентности, необходими за упражняване на професия или на част от нея;”

3. Точка 6 се изменя така:

„6. „Професионални знания“ са съвкупност от факти, принципи, теории и практики, свързани с определена сфера на работа, които са усвоени в процеса на обучение или учене.“

4. Създават се т. 6а, 6б, 6в и 6г:

„6а. „Професионални умения“ са способностите за прилагане на усвоените знания при изпълнение на задачи и решаване на проблеми;

6б.(***1вариант)***"Професионални компетентности" е комплекс от взаимозависими знания, умения и нагласи, които способстват за проявяване на инициатива, за работа в екип и за качествено упражняване на определена професия според държавните образователни изисквания за придобиване на квалификация по професии;

6б.(***2 вариант)***„Професионални компетентности“ е комплекс от взаимосвързани професионални знания, професионални умения и личностни качества,съответстващи на

държавните образователни изисквания за придобиване на квалификация по професия и необходими за упражняването на съответната професия;”

„6в. „Резултати от ученето” са компетентностите, придобити от индивида след приключване на процеса на формално или неформално обучение или на информално учене, които той е способен да демонстрира.

6г. „Единица резултати от учене” е част от професионална квалификация, състояща се от набор от взаимозависими резултати от учене, който може да бъде самостоятелно оценен или валидиран;”

5. Точка 7 се изменя така:

„7. (***1 вариант)***"Степен на професионална квалификация" е обемът и съдържанието на професионални компетентности, необходими за упражняване на определена професия;”

„7. (***2 вариант)***„Степен на професионална квалификация" е обемът и съдържанието на професионалните знания, умения и компетентности, необходими за упражняване на определена професия или част от нея.

6. Точка 10 думата „компетенции” се заменя с „компетентности”

7. Създават се точки 12, 13, 14, 15, 16, 17 и 18:

„12. „ Модул” е самостоятелно обособено учебно съдържание за постигане на една или няколко единици резултати от ученето, определени в държавните образователни изисквания за придобиване на квалификация по професии и свързани с извършване на конкретна дейност.

13. „Неформално обучение” е обучение, което се извършва като организирана дейност от институции извън системата на професионалното образование и обучение;

14.(***1вариант)***„Информално учене” е неинституционализирано, неорганизирано и несистематизирано натрупване на компетентности в живота на човека.

14.(***2вариант)***„Самостоятелно учене” е неинституционализирано, неорганизирано и несистематизирано натрупване на знания, умения и компетентности.

15. “Формално обучение” е организирана форма на учене за придобиване на компетентности, като за резултатите от това обучение се издава държавно признат документ;

16. „Специални образователни потребности” са образователните потребности, които може да възникнат при сензорни увреждания, физически увреждания, множество увреждания, умствена изостаналост, езиково-говорни нарушения, специфични нарушения на способността за учене, разстройства от аутистичния спектър, емоционални и поведенчески разстройства;”

17. „Националната квалификационна рамка“ е инструмент за систематизиране на квалификациите съгласно набор от критерии за достигнати конкретни нива в процеса на обучение или учене, чиято цел е да се обединят и съгласуват националните образователни подсистеми и да се подобрят прозрачността, достъпът, подреждането и качеството на квалификациите по отношение на пазара на труда и гражданското общество;

18. „Защитена професия“ е професия, която е от значение за развитието на съответната област и за която има доказана потребност от квалифицирани кадри на пазара на труда.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 42. Лицата със завършен клас от помощно училище или за ученици със специални образователни потребности със завършен клас от средното образование по индивидуална образователна програма може да се обучават:

1. по програми Д с продължителност до 1 г. за ученици със завършено основно образование или със завършен клас от средното образование;

2. по програма А с продължителност до 2 г. за лица със завършен клас на помощно училище или за лица със специални образователни потребности със завършен клас на общообразователно училище по индивидуална образователна програма.

§ 43. Лицата, които до влизането в сила на този закон са придобили документ за успешно завършен курс за ограмотяване или курс за усвояване на учебното съдържание по предмети от класове на прогимназиалния етап, организиран от Министерството на образованието и науката в училище от системата на народната просвета, финансиран със средства от европейските структурни фондове, ползват правата по § 3а от допълнителните разпоредби от Закона за народната просвета от учебната 2014/2015 година."

§ 44. Министърът на образованието и науката в срок до шест месеца от влизането в сила на този закон издава наредбата по чл. 9а, ал.4.

§ 45. В Закона за степента на образование, общообразователния минимум и учебния план (обн., ДВ, бр. 67 от 1999 г., бр. 90 и 95 от 2002 г., бр. 29 от 2003 г.., бр. 40 от 2004 г., бр. 41 и 105 от 2006 г., бр. 50 от 2008 г.,бр. 36 и 74 от 2009 г.) се правят следните изменения и допълнения:

1. В чл. 17 се правят следните допълнения:

а) в т.1 накрая се добавя „а за професионалната подготовка – наименованието на учебните предмети или модули" ;

б) в т. 2 накрая се добавя „а за професионалната подготовка – наименованието на учебните предмети или модули";

в) в т. 3 накрая се добавя „а за професионалната подготовка, когато обучението се осъществява по модули - годишния брой часове на изучаваните модули;"

2. В чл.18 се правят следните изменения и допълнения:

а) създава се ал. 4:

„(4) Неразделна част от училищния учебен план за професионалното обучение е разписанието за разпределяне на учебните предмети/модулите в учебната година в съответствие с наредбата за здравните изисквания при изготвяне и спазване на седмичните разписания на учебните занятия, издадена от министъра на здравеопазването."

б) Досегашните ал.4 и 5 стават съответно ал.5 и 6.

§ 46. В Закона за народната просвета (Обн. ДВ. бр. 86 от 1991г., изм. бр.90 от 1996г., бр.36, бр. 124, бр.153 от 1998г.,бр.67, бр.68 от 1999г., бр.90, бр.95 от 2002 г., бр.29, бр.71, бр.86, бр.114 от 2003г., бр.40 от 2004 г., бр. 28, бр.94, бр.103, бр.105 от 2005 г., бр.41, бр.105 от 2006г., бр.113 от 2007 г., бр.50 от 2008 г., бр. 35, бр. 36, бр.74 от 2009г., бр.50, бр.78 от 2010г., бр.9, бр.23, бр.99 от 2011г., бр.102 от 2012 г., бр. 68 от 2013 г.) се правят следните допълнения:

1. В допълнителните разпоредби се създава § 3а :

„§ 3а. (1) Лицата, навършили 16 години, които са придобили документ за успешно завършен курс за ограмотяване, организиран от Министерството на образованието и науката в училище от системата на народната просвета, финансиран със средства от европейските структурни фондове, могат да бъдат записани в V клас и да продължат обучението си в прогимназиалния етап на училищното образование при условията и по реда на този закон.

(2) Лицата, навършили 16 години, които са придобили документ за успешно завършен курс за усвояване на учебното съдържание по учебни предмети, предвидени за V, VI или VII клас, организиран от Министерството на образованието и науката в училище от системата на народната просвета, финансиран със средства от европейските структурни фондове, могат да бъдат записани съответно в VI, VII или VIII клас и да продължат обучението си в прогимназиалния етап на училищното образование при условията и по реда на този закон.”

§ 47. В Кодекса на труда (обн., ДВ, бр. 26 и 27 от 1986 г.; изм., бр. 6 от 1988 г., бр. 21, 30 и 94 от 1990 г., бр. 27, 32 и 104 от 1991 г., бр. 23, 26, 88 и 100 от 1992 г.; Решение № 12 на Конституционния съд от 1995 г. – бр. 69 от 1995 г.; изм., бр. 87 от 1995 г., бр. 2, 12 и 28 от 1996 г., бр. 124 от 1997 г., бр. 22 от 1998 г.; Решение № 11 на Конституционния съд от 1998 г. – бр. 52 от 1998 г.; изм., бр. 56, 83, 108 и 133 от 1998 г., бр. 51, 67 и 110 от 1999 г., бр. 25 от 2001 г., бр. 1, 105 и 120 от 2002 г., бр. 18, 86 и 95 от 2003 г., бр. 52 от 2004 г., бр. 19, 27, 46, 76, 83 и 105 от 2005 г., бр. 24, 30, 48, 57, 68, 75, 102 и 105 от 2006 г., бр. 40, 46, 59, 64 и 104 от 2007 г., бр. 43, 94, 108 и 109 от 2008 г., бр. 35, 41 и 103 от 2009 г., бр. 15, 46, 58 и 77 от 2010 г.; Решение № 12 на Конституционния съд от 2010 г. – бр. 91 от 2010 г.; изм., бр. 100 и 101 от 2010 г., бр. 18, 33, 61 и 82 от 2011 г., бр. 7, 15, 20 и 38 от 2012 г.; Решение № 7 на Конституционния съд от 2012 г. – бр. 49 от 2012 г.; изм., бр. 77 и 82 от 2012 г. и бр. 15 от 2013 г.) се правят следните изменения и допълнения:

1. В чл. 230, ал. 2:

а) Думите „което не може да бъде повече от 6 месеца” се заличават.

б) Създава се изречение II:

„Времетраенето на обучението не може да бъде повече от 6 месеца, освен в случаите по чл. 5, ал. 4 от Закона за професионалното образование и обучение, когато времетраенето на обучението се определя съгласно чл.12, т. 7 от същия закон.”.

2. В чл. 231, ал. 1 се създава изречение II:

„В случаите по чл. 5, ал. 4 от Закона за професионалното образование и обучение изпитите за придобиване професионална квалификация се полагат при условията и по реда на същия закон.”.

§ 48. В Закона за насърчаване на заетостта (обн., ДВ, бр. 112 от 2001 г.; изм., бр. 54 и 120 от 2002 г., бр. 26, 86 и 114 от 2003 г., бр. 52 и 81 от 2004 г., бр. 27 и 38 от 2005 г., бр. 18, 30, 33 и 48 от 2006 г., бр. 46 от 2007 г., бр. 26, 89 и 109 от 2008 г., бр. 10, 32, 41 и 74 от 2009 г., бр. 49, 59, 85 и 100 от 2010 г., бр. 9 и 43 от 2011 г., бр. 7 от 2012 г. и бр. 15 от 2013 г.)

„16. Контрол на качеството на професионалното обучение, организирано по този закон.”